

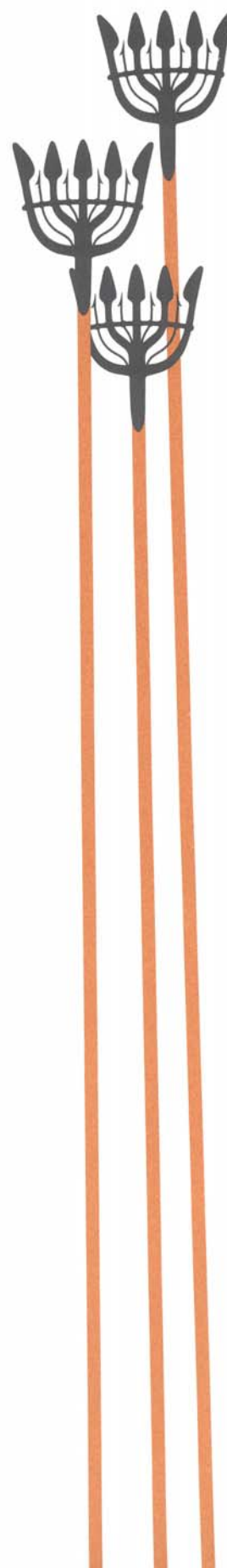
Hällristningar i Blekinge Svanhalla

Torhamns socken, Karlskrona kommun

Inventering och dokumentation

Blekinge museum rapport 2009:4
1:e antikvarie Thomas Persson

Innehåll

Inledning	2
Bakgrund	2
Svanhallaområdet	2
Fornlämningsbild	3
Dokumentation	4
Förteckning över registrerade fornlämningar.....	4

Inledning

Blekinge museum får härmed lämna rapport om inventering och dokumentation av hällristningar inom fastigheterna Svanhalla 3:3 och 3:17 i Torhamns socken. Arbetet ingår i projektet *Hällristningar i Blekinge*, vilket bedrivs i samverkan med länsstyrelsen. Inventeringen har finansierats med medel ur anslaget 28:25.

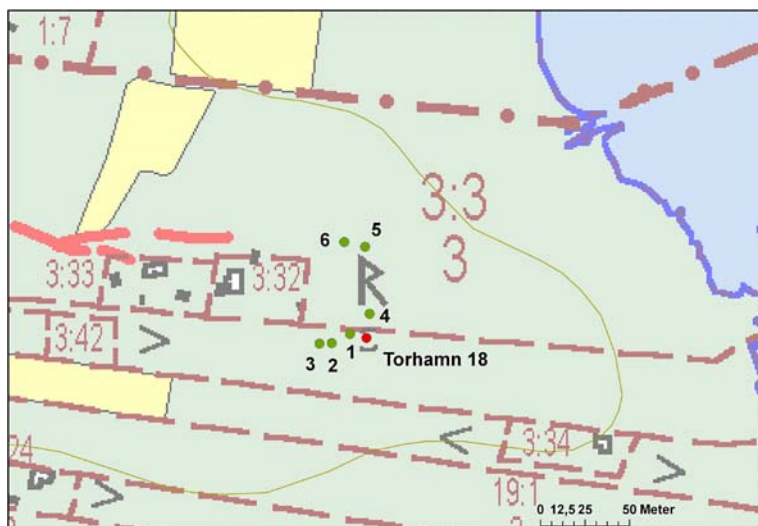
Bakgrund

Projektet *Hällristningar i Blekinge* inleddes sommaren och hösten 2007 då fyra landskapsavsnitt inventerades på Torhamnslandet - Möckleryd, *Högadal/Blaklycke*, *Bussevik samt Svanhalla*. Förekomsten av tidigare kända ristningsytor har varit utgångspunkten vid val av inventeringsområden. Inom det här aktuella området var framför en dokumentation av den tidigare registrerade hällristningen, *Torhamn 18:1*, vägledande. Hällristningsytan har ett extremt utsatt läge, då den vår och höst till stor del översvämmas av ytvatten. Möjligheter till avrinning saknas och kraftiga tendenser till vittring finns. 1988 gjordes här genom PROLITHOS Stenkonsivering AB en begränsad konservering av de mest utsatta partierna.

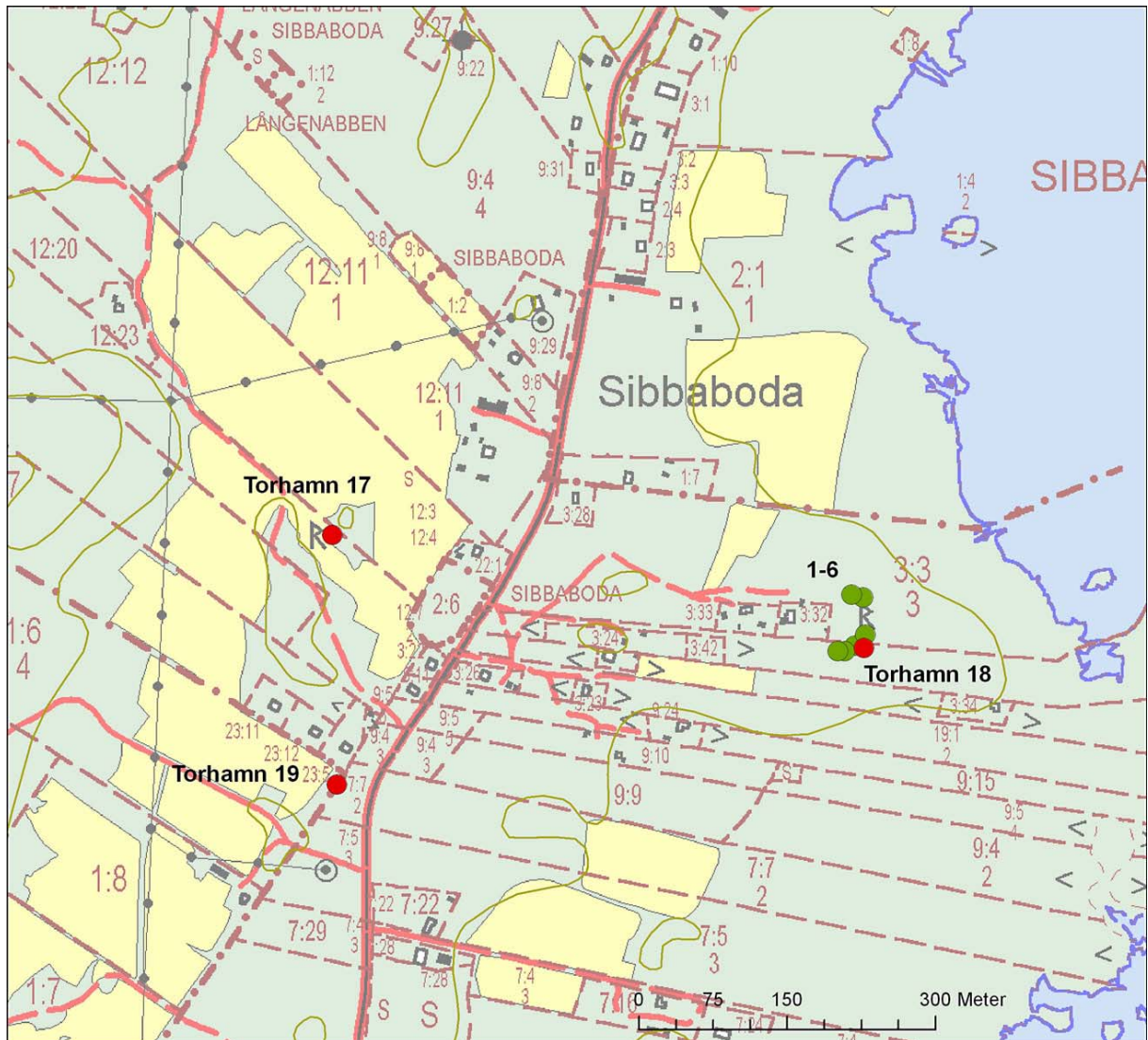
För inventering och dokumentation av hällristningslokalerna har fil.dr.hc. Sven-Gunnar Broström svarat. Fältinmätning och kompletterande inventering har utförts av 1:e antikvarie Thomas Persson, Blekinge museum. Uppgifter om de nyregistrerade ristningarna har rapporterats till FMIS.

Svanhallaområdet

Det inventerade området omfattar en ca 1 km² stor yta, belägen kring den tidigare registrerade hällristningslokalen Torhamn 18:1. Området utgörs i öster av flack, svallad morän med stora, sammanhängande hällmarker, som sträcker sig ner mot stranden. Väster därom vidtar den här utsvallade litorinavallen med omgivande sandfält. Områdets västra del består av ännu delvis hävdad odlings- mark med smärre, skogsbevuxna bergklackar. Bebyggelsen inom området är koncentrerad till kustvägen samt med en samling fritidshus öster därom.

Den centrala delen av det inventerade området.

Det inventerade området

Fornlämningssbild

Vid Riksantikvarieämbetets fornminnesinventering 1969 registrerades tre lokaler inom området. *Torhamn 17*, en stenåldersboplats, påträffades i början av 1900-talet i samband med grustäkt på strandvallen. På den flacka hållmarken öster om kustvägen och endast ca 150 m från stranden är den tidigare nämnda hållristningen, *Torhamn 18:1*. Hållristningsytan ligger knappt 5 m ö h. I anslutning till odlingsmarken väster om kustvägen är ett skålgropsblock, *Torhamn 19*.

Vid den nu genomförda inventeringen påträffades i anslutning till *Torhamn 18:1* ytterligare två smärre bildristningar samt tre skålgropsförekomster. Vidare återfanns två ristningsytor, som tidigare observerats vid läns museets besiktning 1988.

Dokumentation

Samtliga lokaler beskrevs och lades in på fastighetskartan i skala 1:10 000. Hällristningarna dokumenterades enligt en metod som utvecklats inom RANE-projektet. Efter rengöring av hällen imålades, identifierade figurer med slammad krita, varefter ristningen fotograferades. Figurerna kalkerades på plastark med vattenfast tusch. Plastarken scannades för att därefter behandlas i dator.

Förteckning över registrerade fornlämningar

Torhamn 18:1

Hällristning på plan häll, 8x2x5x5 m (NNO-SSV), bestående av 14 skeppsfigurer, 1 fotsula, 1 djurfigur, 1 ormfigur, 2 obestämbara figurer, 3 fragment och 30 skålgropar.

Skeppsfigurerna är 33-97 cm l, 9 är av dubbellinjety, varav 8 med spant- och bemanningsstreck. 5 är av enkellinjety, varav 2 med bemanningsstreck.

Fotsulan är 21x12 cm, konturhuggen samt med sandalband.

Djurfiguren är 21 cm l, av strecktyp, fyrbent och med svans.

Ormfiguren är 41 cm l.

De obestämbara figurerna är 49x20 resp. 30x19 cm st.

Fragmenten är 12-19 cm l och består av linjer.

Av skålgroparna är 29 runda, 2-6 cm diam, 0,5-1 cm dj. En skålgrop är avlång, 9x6 cm, 2 cm dj.

Inom hällristningsytan finns flera skålgropsliknande vittringar.

Anm. Vid fornminnesinventeringen antecknades på denna häll 9 skepp och 20 skålgropar. Registreringen kompletterades 1991 i samband med dokumentation av läns museet. Vid detta tillfälle registrerades 16 skepp, 2 djurfigurer, 1 fotsula och 91 skålgropar. Det stora antalet skålgropar beror att ett flertal av de många vittringarna på hällen då räknades in. Vid den nu utförda dokumentationen har de bedömts vara naturliga.

8 m VNV härom är

Objekt 1

Hällristning på svagt ostsluttande häll, 1, 3x0, 7 m (Ö-V), bestående av 2 skeppsfigurer, 1 obestämbar figur samt 1 fragment.

Skeppsfigurerna är 41-59 cm l, av enkellinjety samt med bemanningsstreck.

Den obestämbara figuren är 53x26 cm.

Fragmentet består av en 19 cm l linje.

18 m VSV om objekt 1 är på plan häll med brandskada

Objekt 2

Hällristning, 0, 8x0, 6 m (Ö-V) bestående av 2 skeppsfigurer.

Skeppsfigurerna är 35-44 cm l, av enkellinjety samt med bemanningsstreck.

7 m V om objekt 2 är på plan häll

Objekt 3

Skålgropsförekomst, 0, 4x0,1 m (NO-SV), bestående av 2 skålgropar.

Skålgroparna är 3-4 cm diam, 0,5 cm dj.

12 m N om Torhamn 18:1 (på N sidan stenmur) är på plan häll

Objekt 4

Hällristning, 3, 5x1, 2 m (NO-SV), bestående av 3 skeppsfigurer, i obestämbare figur, 4 fragment samt 5 skålgropar.

Skeppsfigurerna är 27-133 cm l, två är av enkellinjetyyp med bemanningsstreck. En skeppsfigur är av dubbellinjetyyp med bemanningsstreck.

Den obestämbare figuren är 57x25 cm.

Fragmenten består av 13-28 cm l linjer.

Skålgroparna är 4-6 cm diam, 0,5-1,5 cm dj.

38 m NNV om objekt 4 är på plan häll

Objekt 5

Skålgropsförekomst, 0, 7x0, 6 m (NO-SV), bestående av 3 skålgropar.

Skålgroparna är 4-6 cm diam, 1-1, 5 cm dj.

12 m VNV om objekt 5 är på plan häll

Objekt 6

Skålgropsförekomst, 0.9x0, 5 m (N-S), bestående av 2 skålgropar.

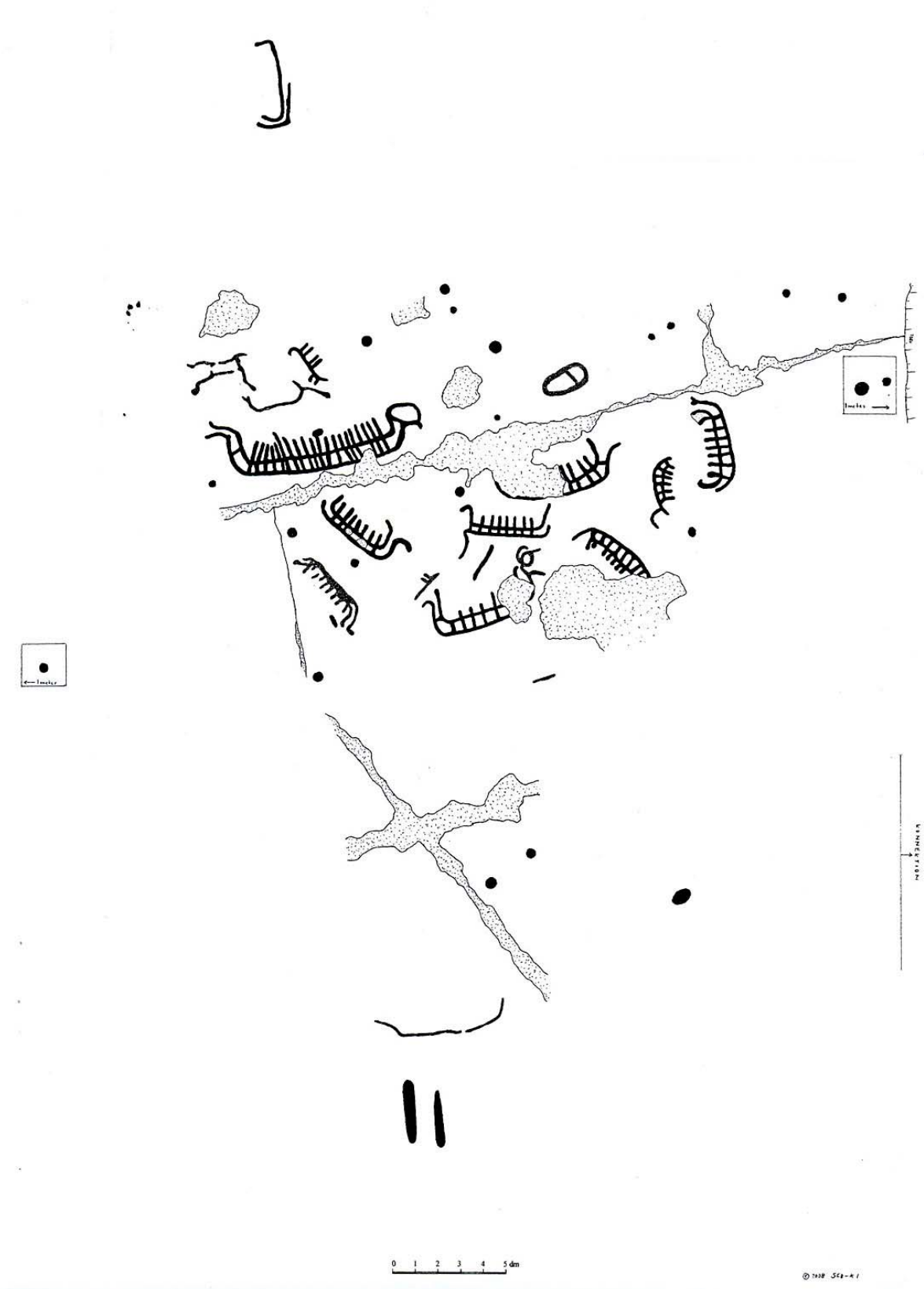
Skålgroparna 4 cm diam, 1 cm dj.

Torhamn 17:1

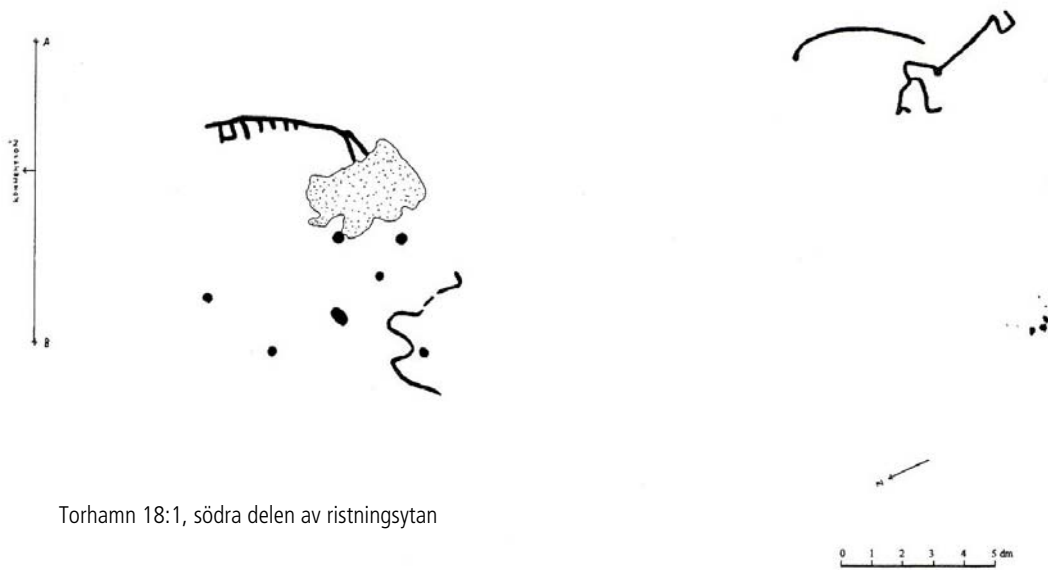
Skålgropsförekomst i häll, 0, 9x0,5 m (N-S), bestående av 8 skålgropar.

Skålgroparna är 4-5 cm diam, 1-1, 5 cm dj.

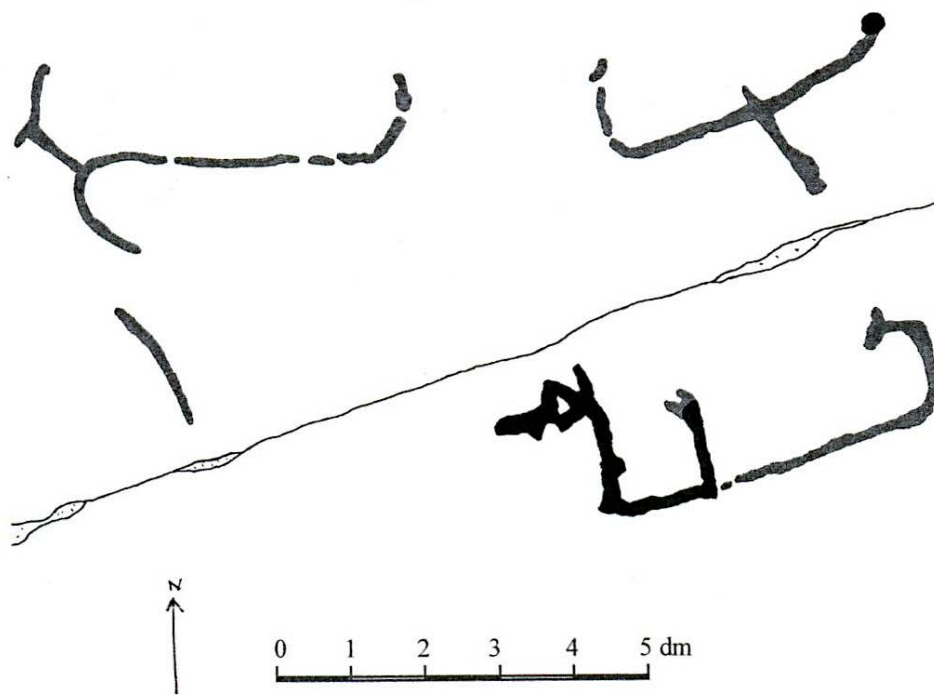
Skålgroparna är belägna det plana krönet av häll i åkerholme.

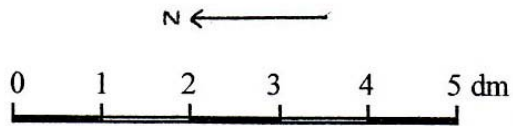
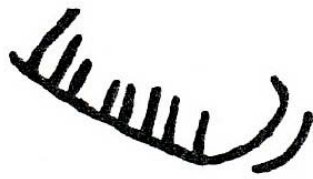
Torhamn 18:1, norra delen av ristningsytan

Torhamn 18:1, södra delen av ristningsytan

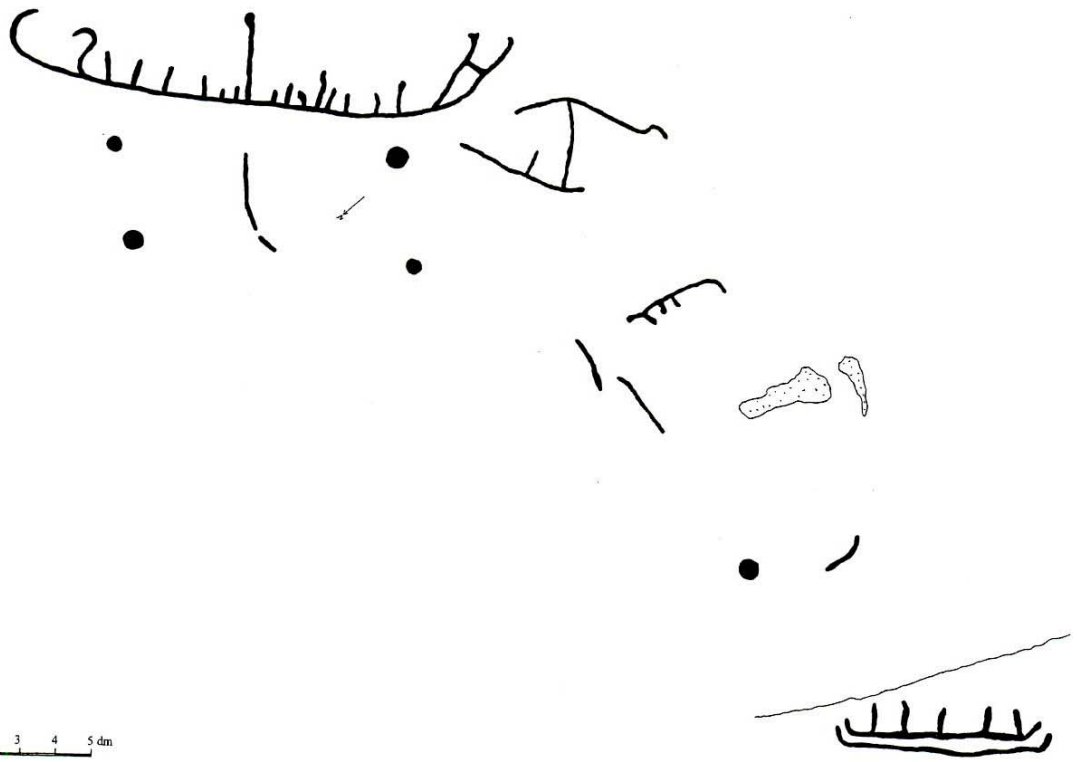

Objekt 1

©2008 SGO/K1

Objekt 2

0 1 2 3 4 5 dm

Objekt 4

Torhamn 18:1

Objekt 4

Hällristningsytan, *Torhamn 18:1*, täckt av ytvatten. Foto: Ingemar Atterman omkring 1965.